

УДК 339

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЧЛЕНСТВА УКРАЇНИ В СОТ

КОВТУН О.В.,

*Студентка відділення з підготовки молодших спеціалістів
"Організація перевезень і управління на автомобільному транспорті", III
курс*

*Науковий керівник ДАЦЕНКО Н.М., асистент кафедри менеджменту
ВП НУБ і П України «Ніжинський агротехнічний інститут»*

У статті наведено і обґрунтовано ряд перспектив та проблем України щодо членства України в Світовій організації торгівлі. Розглянуто недоліки та перспективи членства України в СОТ.

Світова організація торгівлі, експорт, Генеральна угода з тарифів і торгівлі, імпорт.

Світова організація торгівлі (СОТ) – єдина міжнародна організація, що опікується глобальними правилами торгівлі між країнами. Її головна функція – забезпечувати, щоб торговельні обміни відбувалися настільки легко, передбачувано і вільно, наскільки можливо. СОТ стала наступницею Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ), укладеної після Другої світової війни. Тож попри те, що СОТ – одна з наймолодших міжнародних організацій, багатосторонній торговельній системі, початково закладеній ГАТТ, вже понад 50 років.

За останні роки значно розширилася сфера діяльності СОТ, яка на сьогодні далеко виходить за рамки власне торговельних стосунків. СОТ є потужною і впливовою міжнародною організацією, здатною пропагувати свої ідеї та впливати на весь світовий ринок, так як на її членів припадає 95-97% світового товарообороту. Для країни, що збирається інтегрувати у світове господарство, членство у СОТ сьогодні стало практично обов'язковою умовою. Всі розвинуті держави є членами СОТ.

Окрім суто економічних переваг, які досягаються шляхом зниження бар'єрів у торгівлі, система СОТ позитивно впливає на політичну і соціальну ситуацію в країнах, а також на індивідуальний добробут громадян.

Основними цілями СОТ: є підвищення рівня життя та зростання реального доходу в країнах-Членах; забезпечення повної зайнятості; постійне зростання доходів і попиту; розширення виробництва товарів і послуг та торгівлі ними; оптимальне використання світових ресурсів відповідно до цілей сталого розвитку; захист і збереження навколишнього середовища; забезпечення для країн, що розвиваються, і найменш розвинутих країн такої

участі в міжнародній торгівлі, яка б відповідала потребам їх економічного розвитку[2].

Система СОТ заохочує конкуренцію і знижує торговельні бар'єри, внаслідок чого споживачі виграють. Найочевидніша вигода вільної торгівлі для споживача — це зниження вартості життя. У результаті зниження протекціоністських торговельних бар'єрів дешевшають готові імпортовані товари і послуги, а також вітчизняна продукція, у виробництві якої використовуються імпорتنі комплектуючі. Ширший вибір товарів і послуг— також безсумнівна перевага вільної торгівлі. Зовнішня конкуренція стимулює ефективне вітчизняне виробництво, опосередковано знижує ціни і підвищує якість вітчизняної продукції. Збільшення експорту вітчизняної продукції також збільшує доходи виробників, податкові надходження в бюджет, а отже і доходи та добробут населення в цілому[5].

Україна свій процес вступу до СОТ розпочала з 17 грудня 1993 р., коли до Секретаріату ГАТТ було подано офіційну заявку Уряду України про приєднання до неї. Протягом 1993 – 2008 рр. Україна вела переговори щодо вступу і, нарешті, 16 травня 2008 року стала 152-членом цієї впливової міжнародної інституції. Тепер Україна має забезпечувати практичне виконання всіх тих зобов'язань, які були узгоджені в процесі переговорів, що дасть можливість країні максимальною мірою користуватися перевагами від членства в СОТ.

Проте вступ до СОТ не є отриманням Україною односторонніх переваг. Практично ця організація є суттєвим фактором глобалізації економіки у сфері розподілу виробництва товарів у світі, тому умови, на яких країна стає членом СОТ, на довгі роки визначають її місце у світовому виробництві. Баланс вигод і втрат України залежить не лише від сьогоденного стану нашої економіки, а від правильної оцінки того, що ми можемо отримати, і того, що можемо втратити. Отримання переваг, які полягають в поліпшенні умов доступу українських товаровиробників і експортерів на основні міжнародні ринки; збільшенні іноземних інвестицій, які "підживлюватимуть" вітчизняну економіку; лібералізації режиму торгівлі; запобіганні торговельно-економічній ізоляції України, зрештою визнання нашої країни у всьому світі як країни, з якою можна і варто співпрацювати, насамперед, залежить від здатності уряду, державних і громадських інституцій, які так чи інакше впливають на формування економічної політики, створити чітку програму української економічної системи.

Україна понад три роки є членом Світової організації торгівлі. Однак і досі чомусь практично не використовує для захисту національного товаровиробника отримані в рамках цієї структури важелі. Причому створюється враження, що виною тому не правила СОТ, а небажання держчиновників зайнятися впритул цим питанням. А ситуація загострюється і

якщо влада цього ще не відчуває, то гучні "сигнали" від виробників не можуть не турбувати.

Значна частина українського бізнесу вже не перший рік критикує владу за вступ до СОТ. Через три роки можна почути думки, що вступ до СОТ був стратегічною помилкою. Але глибинний аналіз питання свідчить, що проблема полягає не стільки в умовах приєднання, скільки в бездіяльності українських чиновників, які не бажають захищати національного виробника, застосовуючи передбачені для цього механізми СОТ. А без дієвих заходів захисту та підтримки внутрішнього виробника він може бути просто знищений імпортерами.

Зі слів Голови Ради Федерації роботодавців України Дмитра Олійника під час круглого столу “Три роки в СОТ: наслідки та виклики для національного виробника”, що пройшов 8 вересня 2011 року, юридично Україна стала повноцінним гравцем на світових ринках, але фактично Україна дещо виграла в часі, проте втратила в якості членства в СОТ. Прорахунки та помилки у процесі організації переговорів при формуванні зобов’язань України перед СОТ щодо доступу на внутрішній ринок товарів та послуг, призвели до виникнення значних ризиків, як в окремих галузях економіки, так і в економіці України в цілому. Про це свідчать цифри торгівельного балансу в цілому та по окремих галузях після завершення першої хвилі світової кризи.

Так з 1-го січня 2011 р. Україна в рамках зобов’язань перед СОТ обнулила імпорتنі збори на алкогольну продукцію та спирт. В результаті за 6 місяців 2011 року в Україні виробництво виноградних вин зменшилося на 41,3% порівняно з аналогічним періодом минулого року.

У 2008 році одразу після приєднання до СОТ обсяги імпорту свинини збільшилися у 2,9 рази, а частка імпорту свинини у фонді споживання свинини досягла 30,4%. З врахуванням контрабанди та сірого імпорту можна стверджувати що майже 40% (!!!) свинини на внутрішньому ринку сьогодні – імпортована продукція. Це не дивно, коли виявляється, що захисне мито в Україні в 5-8 разів нижче, ніж у країнах ЄС.

В порівнянні з 2008 роком в 2010 році імпорт цукру зріс втричі з 102, 3 тис. тонн до 316 тис. тонн. Доля імпортного цукру на вітчизняному ринку збільшилася з 6 до 17 %. Як приклад – середньоарифметична ставка імпортного мита на цукор в країнах ЄС - 419 Євро за 1 тонну (пільгові квоти для України відсутні).

У 2010 році (на третьому році членства в СОТ) обсяги експорту товарів легкої промисловості скоротилися на 28,4%, а обсяги імпорту – збільшилися на 45,9%. При цьому середньоарифметична ставка імпортного митного тарифу на товари легкої промисловості в Україні в два рази нижче, ніж в країнах ЄС. Якщо раніше на 2 жителів України вироблялось 10 одиниць одягу та 8 пар взуття, то у 2011 році – по 1-ій парі.

Зменшення ставок ввізного мита на легкові автомобілі в 2,5 рази призвело до падіння обсягів виробництва вітчизняних автомобілів в 2010 році у 6 разів, порівняно з 2008 роком. За цей період в галузі відбулося скорочення робочих місць майже в 2 рази. Змінилася й структура продажів: якщо у 2008 році у структурі продаж 50,0% належало автомобілям вітчизняного виробництва, то у 2010 році ця частка зменшилась до 27,0% [3].

Включити механізми СОТ для захисту вкрай необхідно, тим більше, що умови членства в СОТ прямо це передбачають. Зокрема, згідно з нормами цієї організації збільшення імпорту певної продукції на 5% за рік вважається агресією імпортерів на внутрішньому ринку і дозволяє вживати протекціоністських заходів на вимогу внутрішніх виробників.

Висновки. Приєднання до СОТ по-різному впливає на окремі галузі промисловості нашої країни. У деяких галузях негативні наслідки переважають над позитивними. Але бездіяльність держчиновників може звести нанівець всі ті переваги, які отримала країна від вступу до СОТ. Адже відсутність державної підтримки та дотацій не стимулює національних товаровиробників до створення конкурентоспроможної продукції.